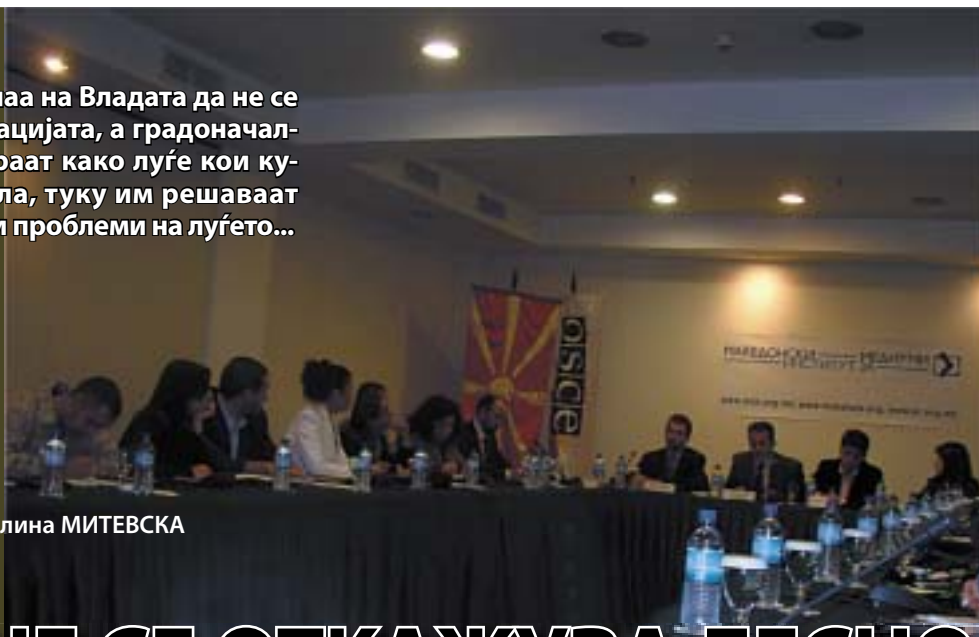

Градските татковци ѝ порачаа на Владата да не се штеди на децентрализацијата, а градоначалниците да не се третираат како луѓе кои купуваат луксузни возила, туку им решаваат практични, секојдневни проблеми на луѓето...

Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

ВЛАСТА НЕ СЕ ОТКАЖУВА ЛЕСНО ОД ИНГЕРЕНЦИИТЕ И ОД ПАРИТЕ!

Три месеци по стартот на децентрализацијата, власта и опозицијата "се фатија во костец" за неа. Едните ја фалат, другите ја критикуваат. Најголем проблем за градските татковци е недостатокот на финансиски средства, но жалбите и критиките на градоначалниците одат и до таму што тие коментираат дека централната власт така лесно не се откажува од надлежностите, но и од парите, со кои треба да раководат општините. Проблеми има и во сферата на образованието, кои според изјавите на првите општински луѓе, можат да го компромитираат целиот процес на децентрализација. Станува збор за новонастанатата ситуација со директорите во училиштата и прашањето кој нив треба да ги именува. Поради тоа, преку Собранието, градоначалниците ќе бараат измени во Законот за образование, за да можат тие да поставуваат директори во училиштата.

"Некогаш сме соочени со ад хок решенија за исклучително важни прашања. Не мо-

же да се дозволи на почетокот на учебната година да се укинува целодневната настава. Се јавија и проблеми со смените на директорите во некои основни училишта, а на тоа кумуваше и министерот за образование. Кога се носеше Законот за основно образование, требаше да се предвиди соодветна одредба за да се избегне проблематичната ситуација. Меѓутоа, со намера да се спречи политизацијата во образованието, се предизвика контраефект, па сега преку пратениците ќе иницираме измена на Законот. Градоначалниците не смеат да бидат технички служби на училиштата, директорите на училиштата кои имаат несоодветно образование треба да бидат сменети, но тоа треба да се направи по пат на процедура", изјави претседателот на Заедницата на единиците на локалната самоуправа, Андреј Петров, на трибината која беше посветена на предизвиците на децентрализацијата, а ја организираше Македонскиот институт за медиуми.

КОЦЕ ТРАЈАНОВСКИ, ПОТПРЕТСЕДАТЕЛ НА ЗАЕДНИЦАТА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА И ГРАДОНАЧАЛНИК НА ОПШТИНА ГАЗИ БАБА

ВЛАДАТА ЗА ЕДНИ МАЈКА, ЗА ДРУГИ МАЌЕА!

☀ Да ја оставиме настрана политичката припадност на градоначалниците и советниците, и реално да ги оцениме состојбите на теренот. Господине Трајановски, какво е Вашето видување на процесот на децентрализација, од аспект на витор човек во ЗЕЛС?

ТРАЈАНОВСКИ: Децентрализацијата како процес е многу значајна за Република Македонија. И јас, како тогашен пратеник, го поддржав, бидејќи сметам дека тој ѝ е потребен на Македонија. Денес, како градоначалник, од аспект на имплементацијата на Законот и од практиката и, нормално, како потпретседател на ЗЕЛС, сметам дека почетокот и воведувањето на децентрализацијата можеше многу подобро да се подготви, пред сè, би кажал во Министерството за транспорт и врски, каде што префрлувањето на луѓето од тоа Министерство на локалната самоуправа се случи дури кон крајот на јуни. Таа комуникација требаше да почне некаде во мај за во јуни да се искристализира колкави се нашите можности и потреби. Слична е состојбата и во образованието. На почетокот на учебната година се случи да имаме ситуација во која министерот за образование Азис Положани донесе некои негови одлуки, кои ги вознемирија родителите, учениците, наставниците. Тука се и проблемите со затоплувањето во основните и во средните училишта. Со одлука на Владата ни беа префрлени 50-60 отсто од средствата, кои документациски беа предвидени за претходната година, а не потрошени. Всушност, од вистински потрошените средства ние имаме два пати помалку префрлени пари, отколку што беа предвидени за оваа учебна година. Ние, градоначалниците, сите без исклучок, се плашиме дека нема да ја извршиме таа функција од аспект на преземање на ингеренциите. Се плашам дека ако Владата не

ДЕПОЛИТИЗИРАЊЕ НА ГРАДОНАЧАЛНИЧКАТА ФУНКЦИЈА

За министерот за локална самоуправа, Ризван Сулејмани, префрлањето на околу 200 вработени од Министерството за транспорт и врски во општините, префрлањето на културните институции од централно на локално ниво, финансирањето на противпожарната заштита, се примери за успешно спроведување на децентрализацијата. Сулејмани информираше за последната владина одлука на општините да им се префрлат повеќе од една милијарда денари, за покривање на наменски дотации во образованието, културата, социјалата, како и по основ на ДДВ. Министерот се надева дека децентрализацијата ќе заживее, дека во иднина градоначалничката функција ќе се деполитизира, а градоначалниците нема да бидат партиски луѓе. Исто така, потенцира дека работите не смеат да се генерализираат, дека успешни градоначалници има и од редовите на опозицијата и од редовите на власта. Сепак, тоа зависи од индивидуалните способности на луѓето и од способноста да се фатат во костец со проблемите.

помогне, може да настане проблем со затоплувањето во училиштата. Значи, нам, како Општина Гази Баба, ни се потребни околу 400 тони нафта или 20 милиони денари, а за севкупните потреби во образованието ни префрлаат само 6 милиони денари. Тоа би било добро ако имаме приходи од други извори, но немаме. Имаме проблеми со ДДВ. Без некоја аналитика на Управниот одбор на ЗЕЛС, барем ние, скопските градоначалници, бевме скептични, зошто тука беа ставени приходите од комуналиите ако нешто се гради, но тоа е инцидентно. Во Гази Баба многу малку се гради. Во самиот ранг на Скопје има општини кои се атрактивни и кои не се. Општина Гази Баба има само 0,6 проценти од ДДВ, а учествува со 20-30 отсто во вкупното ДДВ во државата. На ваков начин скопските општини, и било која друга, се доведуваат во состојба фабриките да ги префрлаат во друга општина, зошто немаат средства да ја одржуваат инфраструктурата.

☀ Повеќето градоначалници се жалат на заостанатите долгови, кои ги наследиле од претходниците. Владата ветуваше дека ќе помогне во надминувањето на овој проблем. Има ли конкретни резултати од тоа?

ТРАЈАНОВСКИ: За жал, резултатите се многу мали. Ќе почнам уште од периодот кога бев парламентарец, тогаш при донесувањето на законите Владата ветуваше дека за да биде успешна децентрализацијата, општините ќе бидат растоварени од долговите, се разбира, тие нема да бидат простени. Меѓутоа, Владата тоа не го направи. Уште кога почнавме со децентрализацијата, му се пожаливме на премиерот. Тој вети дека Владата ќе разговара, но разговори имаше со две јавни претпријатија Електростопанство на РМ и "Македонија пат". Тие ни простија дел од каматите, а другото ни го дадоа на одложено плаќање. Тоа одложено плаќање за одредени општини е многу големо, на 5-6 рати. На Електро Скопје Општина Гази Баба му должи 11-12 милиони денари и таа фактички нема сила месечно да плаќа по 2 милиона денари, особено годинава кога почнува процесот на децентрализација. Ние сега немаме евиденција колку средства ќе имаме на располагање, можеби од следната година ќе можеме да кажеме колкава е нашата

финансиска можност за отплата на тие кредити. Истото се случува и со "Македонија пат". Општина Гази Баба има долг и кон приватни фирми и должи повеќе од 50 милиони денари. Ако Владата сака сите исто да стартуваме во оваа децентрализација и неа да ја почувствуваат граѓаните во општините, би требало таа да направи напор да ни помогне околу одложеното плаќање на долговите, односно 2-3 години до крајот на мандатот да ги отплатиме ратите. Ние не се откажуваме од долговите. Се зборуваше за некаква донаторска конференција. Владата навистина треба да направи напор зашто во одреден број општини ќе се доведе во прашање ефектот од децентрализацијата. Затоа би апелирал Владата да се заложиме и тоа свое ветување да го оствариме.

☀ Бидејќи постои реален проблем со недостаток на финансиски средства, како општините можат да го планираат економскиот развој и како градоначалниците ќе успеат да реализираат барем дел од ветувањата кои им ги дадоа на избирачите?

ТРАЈАНОВСКИ: Се снаоѓаме и разговараме со фирмите кон кои Општината има долг. Се обидуваме да направиме некои планови на одложено плаќање, според нашите можности. Од некои фирми добиваме такво ветување, но тоа ветување е заедничко. Им исплатуваме дел од долговите, во одреден процент, за да видат дека Општината е сериозна во своите намери и дека долговите ќе се вратат. Но, не знаеме колкава ќе биде издржливоста на тие приватни фирми. Постои ризик да ја тужат општината, да дојде судско решение, да ти ја блокираат сметката и она што е предвидено да не може да се оствари. Само на "Македонија пат" и должиме 16,5 милиони денари. Доколку не се договориме и со Фондот за магистрални и регионални патишта, за одложено плаќање, во прашање ќе се доведе и основната дејност - зимското одржување на патиштата, а не асфалтирање на нови површини. Навистина тоа е голем товар, во разговорите со фирмите се обидуваме тие да ја сфатат нашата положба. Ние сме транспарентни, отворени за да видат колкави ни се можностите и заеднички да влеземе во репрограмирање на тие долгови.

Општина Гази Баба нема направено локален економски развој, стратегија. На една од следните седници ќе ја донесеме таа одлука, ќе најдеме стручни лица и тим кој треба тоа да го прави. Ние сме во интензивна соработка со фирмите, бевме во "Алкалоид", "Европа", "Макстил" - скопски легури, "Металски завод", сите нив треба да ги вклучиме во тимот за економски развој и тие да имаат свој удел. Тоа е стратегијата на развој на Општина Гази Баба. Откако ќе ја направиме стратегијата, ќе знаеме во кој правец се движиме. Тоа ќе биде направено транспарентно, стручно и со сите потребни критериуми.

☀ И покрај тоа што во Законот за финансирање на единиците на локалната самоуправа и на Градот Скопје се предвидени посебни критериуми како ќе се делат средствата, често пати при делењето на финансискиот колач пресудна е партиската припадност, а не развиеноста или руралноста на општината...

ТРАЈАНОВСКИ: Оваа година Гази Баба не доби ништо од средствата предвидени за капитални инвестиции. Владата ќе ги задржи за себе капиталните инвестиции во образованието. Ние не знаеме во кое училиште што ќе инвестира или што ќе прави. Треба да имаме сознание, зошто и ние имаме обврска за одржување на основните училишта. Воопшто не ни го кажуваат планот за капиталните инвестиции кои доаѓаат од министерствата за транспорт, за земјоделие, за локална самоуправа. Тие не велат - вие сте градоначалник на Општина Гази Баба, за овие капитални инвестиции кај вас е предвидено тоа и тоа да се прави или, пак, да ни потенцираат - дајте, јавете се, аплицирајте со своите проекти за да може Министерството да види кому колку може да му помогне. Очигледно блискоста на некои градоначалници со Владата некои градоначалници од

опозицијата веќе негативно ја чувствуваат. Во оние општини кои се блиску до власта веќе се чувствува поголема раздвиженост, поголеми активности, насочувањето на донаторите и странските фондови. Тоа можеби треба да биде во мал процент, но не може Гази Баба да не добие ништо, а друга општина да добие многу. Владата не смее кон одредени општини да биде мајка, а кон други маќеа. Секоја општина има граѓани кои гласале и за таа Влада и за тие градоначалници. Треба да се направи нешто, а граѓаните ќе видат за кого ќе го дадат својот глас, политичките поени треба да се собираат на нешто изработено.

☀️ Пред почетокот на децентрализацијата многу училишта не беа заведени во Катастарот, а градоначалниците изјавуваа дека нема да инвестираат во нешто за кое не се знае чија сопственост е...

ТРАЈАНОВСКИ: Тој процес сè уште се одвива. За жал, државата не знае на што е сопственик. Ние рековме дека нема да ги преземе училиштата сè додека не се договориме како корпоративно тело на Град Скопје со Министерството за образование за некои постапки кои ни се значајни, за одредени инженерции во училиштата. Речиси и немаме никакви инженерции во нив, а јавноста знае дека ние сме одговорни за основното и за средното образование. Значи, тоа е голем проблем, тој мора да се реши. Не можеме на туѓ имот да стопанисуваме. Од Владата зависи колку тоа брзо ќе го решат, нашите служби интензивно се по училиштата за да можат максимално да ја комплетираат документацијата.

☀️ Веројатно како вршител на потпретседателската функција во ЗЕЛС, сте информирани за она со што се соочуваат општините (тековни трошоци за одржување на училиштата, трансферот на вработените од државната администрација итн). Како ги решаваат или, пак, се стои во место?

ТРАЈАНОВСКИ: Ние буквално тапкаме во место. Она што зависи од нас, го направивме, објавивме тендер според законската процедура. Ние сме во контакт и ги знаеме потребите на училиштата. Со минималните средства ќе се обврска. Сепак, Владата мора да се вклучи во разрешувањето на овој проблем, барем годинава, зашто за следната ќе бидеме поискусни, поосознаени. Сега сите градоначалници стравуваат дали ќе ја извршат оваа функција зошто во прашање се пари.

☀️ Колку наградите, конкретно наградата од ЕУ (право да аплицираат сите општини во РМ, со проекти кои биле успешно реализирани во текот на 2004 и 2005 година и биле со буџет од минимум 10.000 евра), може да биде стимул за натамошното општинско работење и подобрување на животниот стандард на граѓаните?

ТРАЈАНОВСКИ: Станува збор за завршени проекти во претходниот период. Ќе видиме кои од тие проекти во Гази Баба успешно се завршени и дали ќе конкурираме. Но, се плашам дека блискоста до власта може да се злоупотреби. Не велам дека Владата ќе го направи тоа, но треба сите општини да се стимулираат и да почувствуваат дека се рамноправни пред Владата.

☀️ Господине Трајановски, дали граѓаните од Вашата Општина ја чувствуваат децентрализацијата?

ТРАЈАНОВСКИ: Не ја чувствуваат во вистинска смисла. Во образованието се направија повеќе проблеми, но тоа не е поради децентрализацијата, туку поради индивидуалното однесување на некој министер. Децентрализацијата очигледно се почувствува во делот на урбанизмот. Веќе воопшто не се чека за добивање дозволи за градби. Јас одам по фирмите и им велам - чувствувајте ја општината како ваша, да не ја чувствувате општината како нешто туѓо и да не стравувате кога треба да добиете одредена услуга. Учествувајте во планирањето на нејзината стратегија за развој. Сакам во Општина Гази Баба да се гради. Тоа е нашата интенција и планови. Разговараме со директорката на Скопски саем и се надеваме дека за Нова година ќе биде отворена една хала за забава на децата, забавен парк, кој ќе биде внатрешно покриен за да може да го користат и во зимскиот период. Го поддржуваме и "Меркатор" за да може следната година да ја почне градбата.

☀️ Како втор човек на ЗЕЛС, која ги вклучува градоначалниците на сите општини, која би била Вашата порака до нив и до Владата за успешна децентрализација?

ТРАЈАНОВСКИ: Ние градоначалниците мораме навистина сериозно да ја сфатиме оваа децентрализација. Да сфатиме дека ќе има проблеми и дека ќе мораме заеднички да ги решаваме. Потребна е поголема комуникација и со граѓаните и со Владата. Треба да бидеме отворени и сè она што го работиме да им го покажеме на граѓаните. Тие ќе оценат колку ние

можеме да ги решиме проблемите. Да не мислат дека можеме многу, а практично нашите можности и финансиски способности, кадровски, степенот на организираност на општината тоа може да го дозволи до одреден степен. И нормално, пораката до Владата е дека сега навистина треба да им помогне на општините да се растоварат од долговите, со нивните стручни совети, присутност во сите министерства, што поголема комуникација со стручните служби на локалната самоуправа, да ни укажуваат, да нè подготвуваат да бидеме посамостојни. Не е само Законот, туку има уште многу подфакти, потребни се големи комуникации. Градоначалничката функција има специфичности кои треба да ни се укажат за да не излезе да ги дознаваме преку практиката. Така, децентрализацијата би била побрза и поуспешна без потреси и граѓаните воопшто да не почувствуваат проблеми. А, ако ги има, тие да бидат на позитивна основа. Меѓутоа, мислам дека годинава ќе помине проблематично, следната ќе биде подобро.

☀️ Во текот на разговорот потенциравте како многумина градоначалници не знаеле дека ќе се соочат со вакви проблеми и сега стравуваат дали ќе ја извршат својата функција, дека влегле во ризик...

ТРАЈАНОВСКИ: Јас не очекував вакви проблеми, но задоволен сум што учествувам во овој пренос на функции од државно на локално ниво. Ние сме пионери, ова е голем проект за РМ. Многу е значаен за сите граѓани и затоа не се штедам себеси, ниту трудот, ниту времето за тоа да биде направено што побезболно. Оваа моја функција е многу значајна и треба сериозно да се пристапи кон нејзиното извршување.

